

טיעון תיקון

מדוע נפתחים תיקים כה רבים בקול תרועה רמה ומסתיימים בקול דממה דקה?
כיצד הופך "כתב האישום החמור ביותר" לעיסקת טיעון מינורית? סיפור דמיוני
הלקוח הישר מתוך המציאות / עו"ד עופר ברטל

פרשיות שחיתות חדשות, ואנו – אנה אנו מוליכים את בושנתנו?
לאחר שלוש שנים הוגש כתב אישום בן 50 עמודים נגד חברת "המושחתים". לא עזר לנאשמים הליך השימוע. הפרקליטות סירבה להשתכנע והחליטה ליטא להעמיד אותם לדין באשמות חמורות ביותר. הכותרות היכו בנאשמים ללא רחם. "הפרקליטות הגישה את אחד מכתבי האישום החמורים בתולדות המדינה" – זעקו הפעם. פרקליט בכיר אמר בראיון בטלוויזיה בפנים חמורות סבר: "כתב אישום זה, הוא בבחינת ספינת הדגל של תיקי השחיתות שהגישה הפרקליטות אי פעם לבתי המשפט בישראל".

הנאשם סובל, כל השאר נהנים

כל פרשה כזו "מפרנסת" אינספור גורמים. עיתונאים מוכרים עיתונים. שוטרים נהנים לראות את

לשאלותיהם החקרניות של העיתונאים. קהל הצופים, הגולשים והמאזינים בלשון נופלבל בעיניו: שוב נתפסו המושחתים, מה יהיה על ארצנו המדורדרת מדחי אל דחי? כל יום נחשפות

התהליך שעוברת כל פרשה כזו, דומה במידת מה לסיפור אהבה גדול, אשר מתחיל בהתאהבות סוחפת שמתרגשת על שני אוהבים. לאחר שחולפות להן כמה שנים, "מתנפץ" לו סיפור האהבה הגדול אל קרקע המציאות. בני הזוג נאבקים זה בזו בבתי הדין ומטיחים זה בזו מילים קשות ומעליבות

נחשפה פרשיית השחיתות הגדולה בתולדות המדינה" – זעקו כותרות העיתונים ואתרי האינטרנט. "המשטרה מחזיקה במספר עצום רים וצפויים מעצרים נוספים" – הכריזו לאחר כמה שעות. הארץ רעשה וגעשה, תוכניות הרדיו והטלוויזיה ראינו את קצין המשטרה הבכיר העומד בראש צוות החקירה. הוא הפליג ברמזים עבים, אך קבע, כי עדיין מוקדם לספר לעם ישראל, עד כמה מושחתים העצורים שמוחקים בידי אנשיו. גם הסניגורים לא טמנו ידם בצלחת ולא הסתתרו במשרדיהם המפוארים. הם הצטלמו בזה אחר זה לחדשות הטלוויזיה ורואיינו אף הם בתוכניות הרדיו המושמעות ביותר. הם הדפו את רמזי הערבם של קצין המשטרה הבכיר, וסיפקו רמזים משלהם למתחולל בחדרי החקירות, תוך שהם משיבים

הכותב מתמחה במשפט פלילי ובעבירות צווארון לבן

זמן רב ויגבה תעצומות נפש וכיס. הפרקליט מספר עכשיו לממונה עליו, כי הוא חושש מפני זיכוי בתיק כולו או בחלק הארי שלו. הוא מודה, כי בלהט הפרשה לא שם את ליבו לפגמים הרבים שבסיפור שהתביעה מספרת. כעת הפגמים נהירים לו.

הפרקליטה הבכירה שומעת ופניה חמורות. היא זוכרת עד כמה עזה היתה הביקורת כאשר זוכה לאחרונה נאשם בכיר. היא יודעת עד כמה כואבת

הפרקליטים איתם. הפרקליטים מעוניינים להודות לחוקרים על עבודתם. הם מכירים אותם וממשיכים להיות נייזונים מהם, גם בפרשיות הבאות. אי לכך, הם ינסחו (בדרך כלל) כתבי אישום, שיתאימו לדעת החוקרים.

פרשות אלה יכולות היו להישאר חמורות, אם היו הפרקליטים לא רק מאשימים אלא גם חורצים את הדין. אלא שלמזלנו, יש צורך להביא את הנאשמים לדין בפני בית משפט אובייקטיבי.

שמותיהם מתנוססים בעיתונים והופכים אותם לסיבריטאים ליום או לשבוע. פרקליטים נושאי פנים נוטלים אף הם חלק בפרשייה, הופכים ליקירי האזרח ושלחי האומה, במאבקה הבלתי מתפשר של הפרקליטות בשחיתות הפושה במחוזותינו.

גם הסניגורים נהנים לראות את שמותיהם בעיתון. הם משיבים מנה אחת אפיים לדברי הפרקליטות – אשר חייבו את תגובתם, על מנת להגן על שולחיהם גם בזירה התקשורתית ולא רק בתוך אולמות המשפט הדחוסים בכל פינה.

מה רבה היתה הפתעת הקהל, נוכח הסדר הטיעון שנכרת בסופו של דבר בין הפרקליטות לנאשמים. האם ייתכן שכתב אישום כה חמור, הביא להרשעה בפרטים כה פעוטים באופן יחסי? מה קרה לה לפרקליטות? האם שוב ניגפה בקרב, נוכח הופעתם של סניגורים מצוחצחי לשון ותפוחי ארנק? אין זאת, מסיק הציבור, אלא ששוב הצליח ההון לגרום לצדק לסגת מפניו. שוב ניצחו המושחתים בקרב.

מדוע חוזר על עצמו התהליך המתואר לעיל? האם יש לתלות את האשמה ברמת המשטרה או הפרקליטות? אולי התקשורת היא (כרגיל) האשמה האמיתית?

התהליך שעוברת כל פרשה כזו, דומה במידת מה לסיפור אהבה גדול, אשר מתחיל בהתאהבות סוחפת שמתרגשת על שני אוהבים. בני הזוג המאושרים אינם מפסיקים לגעת זה בזה. שניהם מסרבים לשמוע מחבריהם הטובים, אודות הפגמים שיש באהובם. מבחינתם – בן זוגם אינו פחות ממושלם.

לאחר שחולפות להן כמה שנים, "מתנפץ" לו סיפור האהבה הגדול אל קרקע המציאות. בני הזוג נאבקים זה בזה בבתי הדין. הם מטיחים זה בזה מילים קשות ומעליבות, תוך שהם שוכחים לחלוטין את אהבתם, שנקברה לה תחת עשרות ומאות פגמים שהם מוצאים זה בזה...

כל אדם שמוכר רכב – מתאהב ברכבו. לדעתו אין בו תקלות והוא בבחינת הרכב המושלם. אך כאשר יגיע הקונה ומכון בדיקה יבדוק את הרכב – יצוצו להן לפתע תקלות רבות, שפוגמות ברכב. במקרה כזה – יסכים המוכר להוריד את המחיר לרמה הגיונית, או שישאיר עם רכבו לכמה שנים נוספות. כל שקרה הוא שהקונה, בעזרת מכון הבדיקה – עזר לו לגלות את פרצופו האמיתי של הרכב.

השופט בתפקיד מכון הבדיקה

תהליך דומה עוברת כמעט כל פרשה פלילית גדולה, אשר פורצת אל חיינו תחת אורות הזרקורים. השוטרים והחוקרים "מתאהבים" בה. הם אינם רואים בה כל פגם. בדבריהם הם הולכים ומעצימים את חומרתה של הפרשייה. בשיחותיהם זה עם זה, הולכת הפרשה וגדלה. במסיבות העיתונאיות, נוכח שאלות העיתונאים החקרניים – עולה הפרשה כפרי רחל.

בסופו של התהליך ממתנינים הפרקליטים. אלה יבדקו את חומר הראיות, לאחר שישוחחו עם ראשי צוות החקירה. השוטרים ינסו תמיד לסחוף את

הפרקליטה הבכירה שומעת ופניה חמורות. היא זוכרת עד כמה עזה היתה הביקורת כאשר זוכה לאחרונה נאשם בכיר. היא יודעת עד כמה כואבת תהיה הנפילה בתיק זה, אם יסתיים בזיכוי. היא יכולה לראות בעיני רוחה את מאמריהם של הפרשנים המשפטיים מצליפים בה ללא רחם.

תהיה הנפילה בתיק זה, אם יסתיים בזיכוי. היא יכור לה לראות בעיני רוחה את מאמריהם של הפרשנים המשפטיים מצליפים בה ללא רחם. היא מכירה את מבטו של פרקליט המחוז נוכח זיכוי כזה וזוכרת את מבט עיניו של פרקליט המדינה בפגישתם האחרונה. היא מגיעה להחלטה ברורה.

צריך לעזור לבת המתחנת

הסניגור ולקוחו משוחחים כבר שלוש שעות. השמש שקעה, אורות העיר נשקפים מהחלון. כוס הקפה השלישית של שניהם מוכנסת לחדר. רעייתו של הלוקח לוחשת דבר מה על אוזנו של בעלה. היא החליטה כבר. פניו של הלוקח מרצינות. מפניו נשקף הסבל שעבר בשנים האחרונות. הוא יודע שבתו עומדת להתחתן והוא רוצה יותר מכל לסייע לה, כפי שייטיעו בוודאי הוריו של החתן.

גם הלוקח הגיע להחלטה. הוא יודע שהוא חף משפט והסיפור כולו לא הגיע לו – אך הוא מעל לכוחותיו. הוא בטוח שלו היה בעליה של באר נפט – היה בוודאי ממשיך במאבק.

למחרת מתקשר הסניגור לידידו הפרקליט. הם מתבדחים ומחליפים דעות על מאמר שפורסם בעיתון אותו בוקר, אודות תיק אחר לחלוטין. הסניגור מציע שייפגשו לשיחה נרחבת יותר אודות נושאי היום וכן אודות התיק אותו הם חולקים. הוא חוזר ומתאר מספר פגמים בתיק – ולמרות זאת חושב שכדאי שייפגשו לשוחח.

בפרוודור הפרקליטות, עוברת עכשיו הפרקליטה הבכירה. הפרקליט מאותת לה להיכנס לחדר במהלך השיחה. הוא קובע תאריך לפגישה עם הסניגור. השניים נפגשים, סוגרים את הדלת ומשורחים חיים עוד שעה ארוכה. הפרקליט והסניגור האילו סוף סוף לפתוח את הדלת. המציאות נכנסת וסגרה אותה אחריהם. //

הפרקליט שמאוהב בכתב האישום שניסח (משל היה רכב אותו הוא מבקש למכור), ינסה להוכיח את העובדות שכתב בו. הוא יחקור את העדים בחקירה ראשית ויישב במקומו עם סיומה. או אז מגיע תורו של הסניגור (הקונה). הוא יפליא בכשרונו ויחקור את העדים בחריפות, תוך שהוא מפתיע שוב ושוב את התובע המאוהב.

האחרון לא הבחין בפגמים הרבים שממלאים את כתב האישום בו הוא מאוהב. אהבתו אליו הולכת ופוחתת, עם כל עד שמסיים להיחקר. לאחר שסיימו כמה עדים להעיד, יעיר השופט (מכון הבדיקה) הערה קצרה בשפת המשפט. הקהל לא יבין, אך התובע והסניגור – מבינים שניהם, כי השופט מורה להם את הדרך הראויה בה יש ללכת. הוא מציג בפניהם את "דו"ח הבדיקה של הרכב". מראה את הפגמים שנפלו בכתב האישום, אך רומז גם על חוזקו הפרקליטי יושב כעת בחדרו בפרקליטות. החדר קטן ודחוס. הוא מרוהט בפשטות וארגוני תיקים עולים על גדותיהם בכל פינה בו. הוא משוחח עם הפרקליטה הממונה עליו ומספר לה על רמזיו של השופט ועל שקרה את העדים בעת חקירתם.

הסניגור נמצא עכשיו אף הוא בחדרו. משרדו רחב ידיים ומפואר. הוא מבטיח מחלון המשרד, בקומה ה-20 באחד המגדלים המפוארים בתל-אביב. לקוחו יושב מולו, נפעם מיופיו של הנוף שנשקף מהחלון. הסניגור מתאר לו בכישרון את הפגמים שיש בכתב האישום מחד, ומאידיך מפרש בעבורו את רמזיו של השופט בנוגע לנקודות החוזק שבו.

הלוקח שומע מסניגורו, כי הסטטיסטיקה מראה, כי בממוצע שני תיקים מתוך אלף מסתיימים בישראל בזיכוי. הוא יודע, כי ביתו ממושכן נוכח גובה שכר הטירח. סניגורו מספר לו, כי יידרשו עוד עשרות ישיבות בבית המשפט עד לסימומו של ההליך. בקצב הזה, הוא יאלץ למצוא מקורות מימון נוספים לצורך המשפט. וגם זה לא יהיה הסוף, שכן עם תום המשפט, יוכל כל אחד מהצדדים להגיש ערעור לערכאה גבוהה יותר והסייט בו הוא מצוי ימשך עוד